

VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC KINH TẾ TƯ NHÂN - MỘT ĐỘNG LỰC QUAN TRỌNG NHẤT ĐƯA VIỆT NAM VÀO KỶ NGUYÊN MỚI

Nguyễn Hữu Hào¹, HVCH. Lưu Hữu Duyên²

¹Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh

²Phường Tân Uyên, Thành phố Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Trong những thập niên gần đây, nền kinh tế Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong quá trình đổi mới và hội nhập quốc tế. Một trong những yếu tố góp phần quan trọng vào thành công đó chính là sự phát triển ngày càng mạnh mẽ của khu vực kinh tế tư nhân. Với vai trò là bộ phận cấu thành quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, kinh tế tư nhân đã trở thành động lực thiết yếu thúc đẩy tăng trưởng, tạo việc làm, nâng cao năng suất và góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế. Bước sang kỷ nguyên mới - kỷ nguyên của chuyển đổi số, kinh tế xanh, toàn cầu hóa sâu rộng và cạnh tranh ngày càng gay gắt - nền kinh tế Việt Nam đang đứng trước những thời cơ lớn, nhưng cũng không ít những rào cản, thách thức. Thông qua phương pháp phân tích, đánh giá và tổng hợp vấn đề, tham luận tập trung làm rõ vai trò, thực trạng của phát triển kinh tế tư nhân ở Việt Nam, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường phát triển thành phần kinh tế tư nhân là một động lực quan trọng trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: Kinh tế tư nhân, kỷ nguyên mới, phát triển kinh tế

THE ROLE OF PRIVATE ECONOMIC EDUCATION - THE MOST IMPORTANT MOTIVE FOR BRINGING VIETNAM INTO A NEW ERA

Abstract: In recent decades, the Vietnamese economy has achieved many important achievements in the process of innovation and international integration. One of the important factors contributing to that success is the increasingly strong development of the private economic sector. As an important component of the socialist-oriented market economy, the private economy has become an essential driving force for growth, job creation, productivity improvement and economic restructuring. Entering a new era - the era of digital transformation, green economy, deep globalization and increasingly fierce competition - the Vietnamese economy is facing great opportunities, but also many barriers and challenges. Through the method of analyzing, evaluating and synthesizing the issue, the discussion focuses on clarifying the role and current status of private economic development in Vietnam, thereby proposing a number of solutions to enhance the development of the private economic sector as an important driving force in the current context.

Keywords: Private economy, new era, economic development

Nhận bài: 22/09/2025

Phản biện: 20/10/2025

Duyệt đăng: 25/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trước yêu cầu chuyển mình mạnh mẽ của nền kinh tế trong bối cảnh kỷ nguyên mới với những đặc trưng nổi bật như chuyển đổi số, phát triển kinh tế xanh, tăng trưởng bền vững và hội nhập quốc tế sâu rộng, thì phát triển kinh tế tư nhân vừa là nhiệm vụ quan trọng cấp bách, vừa mang tính chiến lược. Nhiều doanh nghiệp tư nhân năng động đã vươn ra thị trường khu vực và quốc tế, khẳng định vị thế Việt Nam trên trường thương mại toàn cầu. Tuy vậy, hiện nay kinh tế tư nhân ở nước ta chưa thật sự được coi là một trụ cột, là động lực nội sinh quan trọng do còn “nhiều rào cản kìm hãm sự phát triển, chưa bút phá về quy mô và năng lực cạnh tranh, chưa đáp ứng được yêu cầu”. Điều đó đòi hỏi cần phải có những hành động quyết liệt, nhất quán và đồng bộ hơn nhằm tháo gỡ rào cản, khơi thông nguồn lực, mở đường cho kinh tế tư nhân phát triển mạnh mẽ, đóng góp hiệu quả quá trình phát triển bền vững của đất nước. Vì vậy, việc nhận diện rõ vai trò cũng như những lực cản, vướng mắc trong quá trình sự phát

triển của kinh tế tư nhân, đồng thời đề xuất giải pháp góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế tư nhân luôn là vấn đề mang tính cấp thiết.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Về vai trò của kinh tế tư nhân trong quá trình xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Từ khi đổi mới đất nước (12/1986) đến nay Đảng ta luôn nhấn mạnh và nhất quán quan điểm về quá trình xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam gồm nhiều thành phần kinh tế và nhiều hình thức sở hữu là vấn đề mang tính chiến lược. Theo đó, kinh tế tư nhân là một bộ phận cấu thành quan trọng và ngày càng chiếm vị trí quan trọng trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Đại hội lần thứ VIII (1996), Đảng ta chỉ rõ “kinh tế cá thể, tiểu chủ có vị trí quan trọng lâu dài”, do vậy cần thiết phải tạo ra thế và lực cho thành phần kinh tế này tăng khả năng hợp tác và tính cạnh tranh để phát triển cũng như ngày càng chiếm tỉ trọng đáng kể trong nền kinh tế quốc dân. Với sự năng động, linh hoạt và khả năng thích ứng

cao, kinh tế tư nhân đã và đang đóng vai trò ngày càng nổi bật trong tiến trình phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

Mục tiêu cốt lõi của việc phát triển kinh tế tư nhân là khơi thông tiềm năng, nâng cao năng lực nội sinh của nền kinh tế, tạo ra động lực phát triển mới để Việt Nam có thể vượt qua bẫy thu nhập trung bình, bứt phá vươn lên trở thành quốc gia phát triển có thu nhập cao, hiện đại và thịnh vượng trong kỷ nguyên phát triển mới. Trong 40 năm đổi mới, khu vực kinh tế tư nhân ở Việt Nam đã có bước phát triển mạnh mẽ, từng bước khẳng định vai trò, vị thế và đóng góp tích cực vào công cuộc phát triển đất nước. Kinh tế tư nhân hiện đóng góp khoảng 50% GDP, có khoảng hơn 940 nghìn doanh nghiệp và hơn 5 triệu hộ kinh doanh đang hoạt động, hơn 30% tổng thu ngân sách nhà nước và sử dụng khoảng 82% tổng số lao động vào tăng trưởng kinh tế, tạo việc làm, là lực lượng quan trọng thúc đẩy đổi mới sáng tạo, nâng cao năng suất lao động, gia tăng năng lực cạnh tranh quốc gia, góp phần xoá đói, giảm nghèo, ổn định đời sống xã hội.

Sự phát triển của kinh tế tư nhân tạo ra môi trường cạnh tranh lành mạnh, thúc đẩy toàn bộ hệ thống kinh tế đổi mới, từ đó nâng cao năng suất lao động và hiệu quả sử dụng nguồn lực. Đồng thời, các doanh nghiệp tư nhân đang là lực lượng chủ đạo trong xuất khẩu hàng hóa, nhất là ở những ngành hàng có giá trị gia tăng cao như nông sản chế biến, thủy sản, dệt may, điện tử... Nhiều doanh nghiệp tư nhân đã và đang tích cực tham gia chuỗi giá trị toàn cầu, mở rộng đầu tư ra nước ngoài và thu hút đối tác quốc tế đến hợp tác, đầu tư tại Việt Nam. Do chịu sức ép thị trường và cạnh tranh gay gắt, các doanh nghiệp tư nhân thường chủ động đổi mới mô hình kinh doanh, áp dụng công nghệ mới, tối ưu hóa quy trình sản xuất và quản trị để thích nghi. Những doanh nghiệp như VinGroup, Thaco, FPT, Masan, Trung Nguyên... đã và đang chứng minh vai trò tiên phong trong nhiều lĩnh vực, từ công nghệ, công nghiệp, thương mại đến nông nghiệp công nghệ cao.

Sự phát triển của khu vực không chỉ nâng cao thu nhập, cải thiện đời sống người dân mà còn góp phần giảm nghèo, ổn định xã hội và bảo đảm an sinh. Trong bối cảnh thế giới nhiều biến động, đứt gãy chuỗi cung ứng và cạnh tranh chiến lược gia tăng, phát triển một khu vực kinh tế tư nhân hùng mạnh, có khả năng sản xuất thay thế nhập khẩu, đổi mới công nghệ, và đủ sức chống chịu với các

cú sốc bên ngoài sẽ là nền tảng quan trọng để Việt Nam bảo đảm độc lập, tự chủ kinh tế và phát triển bền vững. Điều đó khẳng định vai trò của khu vực tư nhân không chỉ ở khía cạnh kinh tế, mà còn là trụ đỡ chiến lược trong quá trình chuyển đổi mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế và hướng tới mục tiêu xây dựng một nước Việt Nam phát triển, thịnh vượng vào giữa thế kỷ XXI. Nhìn chung kinh tế tư nhân trong nền kinh tế Việt Nam không còn là một bộ phận phụ trợ, mà đang giữ vai trò trung tâm trong chiến lược phát triển đất nước. Để phát huy được vai trò chiến lược đó, cần tiếp tục hoàn thiện thể chế, tháo gỡ rào cản và tạo điều kiện thuận lợi cho khu vực kinh tế tư nhân phát triển nhanh, hiệu quả và bền vững trong thời gian tới, đúng như Đảng ta đã khẳng định: “kinh tế tư nhân là một trong những động lực của nền kinh tế”.

2.2. Vai trò của giáo dục và đào tạo đối với phát triển kinh tế tư nhân trong kỷ nguyên mới

Trong bối cảnh chuyển đổi mô hình tăng trưởng và cạnh tranh ngày càng gay gắt, giáo dục và đào tạo giữ vai trò nền tảng trong việc phát triển khu vực kinh tế tư nhân, đặc biệt là nguồn nhân lực chất lượng cao – yếu tố quyết định năng suất, mức độ đổi mới sáng tạo và năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp. Việc đổi mới giáo dục theo hướng phát triển năng lực, gắn đào tạo với nhu cầu thị trường lao động, chú trọng kỹ năng số, kỹ năng mềm, tư duy sáng tạo và tinh thần khởi nghiệp sẽ giúp hình thành đội ngũ lao động đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế số và kinh tế xanh. Đồng thời, giáo dục đại học và giáo dục nghề nghiệp cần tăng cường liên kết với doanh nghiệp tư nhân trong xây dựng chương trình đào tạo, thực tập thực tế, nghiên cứu ứng dụng và giải pháp công nghệ. Sự kết nối này không chỉ giúp người học thích ứng nhanh với yêu cầu công việc mà còn tạo điều kiện để doanh nghiệp tiếp cận nguồn nhân lực phù hợp, giảm chi phí đào tạo lại và nâng cao hiệu quả sản xuất – kinh doanh. Như vậy, phát triển kinh tế tư nhân không thể tách rời nhiệm vụ đổi mới giáo dục và xây dựng hệ sinh thái phát triển nguồn nhân lực, coi đây là một trong những trụ cột quan trọng bảo đảm cho quá trình tăng trưởng bền vững của Việt Nam trong kỷ nguyên mới.

2.3. Một số giải pháp nhằm phát triển kinh tế tư nhân trong kỷ nguyên mới

Thứ nhất, hoàn thiện thể chế và cải thiện môi trường đầu tư – kinh doanh: Xây dựng thể chế kinh tế thị trường hiện đại, minh bạch, đồng bộ; khơi thông nguồn lực và tạo môi trường kinh

doanh thuận lợi, bình đẳng cho doanh nghiệp tư nhân. Đẩy mạnh chuyển đổi số trong quản lý, tăng tính ổn định, dự đoán của chính sách.

Thứ hai, hoàn thiện hệ thống pháp luật, bảo đảm hành lang pháp lý rõ ràng, ổn định: Rà soát, sửa đổi các văn bản pháp luật còn chồng chéo; đảm bảo quyền bình đẳng trong tiếp cận vốn, đất đai, thông tin và các cơ hội đầu tư. Tăng cường tham vấn doanh nghiệp khi ban hành chính sách để nâng cao tính khả thi.

Thứ ba, tiếp tục cải cách hành chính và nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước: Tinh gọn thủ tục, thực hiện nhất quán cơ chế “một cửa” và dịch vụ công trực tuyến; giảm chi phí tuân thủ pháp luật và khắc phục tình trạng thanh tra, kiểm tra chồng chéo. Xây dựng chính quyền kiến tạo, đồng hành và hỗ trợ doanh nghiệp.

Thứ tư, phát huy vai trò kiến tạo và điều tiết của Nhà nước: Nhà nước giữ vai trò dẫn dắt, tạo lập môi trường cạnh tranh lành mạnh và ổn định vĩ mô; đồng thời tăng cường phối hợp giữa các bộ, ngành trong hỗ trợ doanh nghiệp tư nhân đổi mới sáng tạo, mở rộng thị trường và nâng cao sức cạnh tranh.

Thứ năm, phát triển đồng bộ các loại thị trường và thúc đẩy đổi mới mô hình tăng trưởng: Hoàn thiện thị trường vốn, lao động, đất đai, khoa học – công nghệ; mở rộng các kênh huy động vốn như chứng khoán, trái phiếu, quỹ đầu tư. Bảo vệ quyền sở hữu tài sản và quyền tự do kinh doanh, nâng cao niềm tin pháp lý cho doanh nghiệp.

Thứ sáu, nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp tư nhân: Doanh nghiệp cần đổi mới tư duy chiến lược, nâng cao quản trị, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, xây dựng thương hiệu và mở rộng hợp tác trong chuỗi giá trị để tăng năng suất và khả năng cạnh tranh.

Thứ bảy, tăng cường khả năng tiếp cận tài chính và nguồn lực phát triển: Hoàn thiện cơ chế tín dụng cho doanh nghiệp tư nhân, đặc biệt doanh nghiệp nhỏ và vừa, doanh nghiệp công nghiệp hỗ trợ, khởi nghiệp sáng tạo. Khuyến khích đầu tư vào đổi mới công nghệ, chuyển đổi xanh, chuyển đổi số và phát triển công nghiệp phụ trợ.

Thứ tám, xây dựng văn hóa doanh nghiệp và đạo đức kinh doanh: Phát triển môi trường làm việc chuyên nghiệp, minh bạch; đề cao trách nhiệm xã hội, bảo vệ môi trường, bình đẳng giới và tuân thủ pháp luật. Kết hợp văn hóa doanh nghiệp với đổi mới sáng tạo và yêu cầu hội nhập quốc tế.

III. KẾT LUẬN

Trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, việc phát triển kinh tế tư nhân là một trong những nhân tố bảo đảm cho việc duy trì tốc độ tăng trưởng và phát triển chung của đất nước. Nước ta bước vào giai đoạn phát triển mới, với yêu cầu phải bứt phá về năng suất, chất lượng, đổi mới sáng tạo và phát triển bền vững, việc phát huy tối đa tiềm năng, lợi thế và vai trò chiến lược của khu vực kinh tế tư nhân là nhiệm vụ có tính chiến lược, lâu dài. Phát triển kinh tế tư nhân không chỉ là vấn đề kinh tế, mà còn là đòi hỏi của đổi mới tư duy, quản trị quốc gia và niềm tin vào sức mạnh nội lực của người dân, doanh nghiệp Việt Nam. Điều đó cho thấy kinh tế tư nhân đang và sẽ tiếp tục giữ vai trò động lực quan trọng thúc đẩy tăng trưởng, chuyển đổi mô hình phát triển, nâng cao năng lực cạnh tranh và gia tăng nội lực của nền kinh tế Việt Nam. Khi khu vực kinh tế tư nhân lớn mạnh và phát triển đúng hướng, đó cũng là dấu hiệu nền kinh tế Việt Nam đang bước vững chắc vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên của sáng tạo, bền vững và thịnh vượng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đảng Cộng sản Việt Nam (1996), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VIII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- Đảng Cộng sản Việt Nam, Nghị quyết Hội nghị lần thứ 5 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII (10-NQ/TW) ngày 30/6/2025 về phát triển kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- Đảng Cộng sản Việt Nam, Nghị Quyết số 68-NQ/TW ngày 4/5/2025 về phát triển kinh tế tư nhân.